
UN MANUSCRIS DESPRE SLUJITORII CATEDRALEI NAȘTEREA DOMNULUI DIN CHIȘINĂU DIN PERIOADA 1840-1851

Igor Cereteu

În biblioteca mănăstirii Sfântul Teodor Tiron din Chișinău am identificat un manuscris cu titlul *Registrul clerului din Catedrala Nașterea Domnului din orașul Chișinău*, în care am descoperit suficient de multă informație despre slujitorii ei care au activat în perioada 1840-1851. Formularele sunt completate în limba rusă pentru anii 1840, 1843, 1844, 1845, 1848, 1850, 1851. Manuscrisul este, de fapt, o carte, care are copertile din carton, cu peste 180 file, scrise pe recto și verso, cu informații despre starea bisericii și clerului în perioada menționată. Precizăm că am obținut permisiunea protoiereului mitrofor Teodor Rosca de la mănăstirea Ciuflea pentru cercetarea manuscrisului.

Pentru fiecare an formularul este divizat în trei compartimente. Primul prevede descrierea generală a bisericii, a parohiei, a documentelor din biserică etc. Acesta include 18 puncte, care prevăd următoarele: 1) anul construirii lăcașului de cult și ctitorii; 2) materialul de construcție a bisericii și a clopotniței; 3) date referitoare la pristoluri și numele sfinților hramului; 4) nivelul asigurării cu cărți liturgice și alte obiecte necesare oficierei serviciului divin; 5) numărul fețelor bisericești conform statelor de personal; 6) existența pământului pentru cler; 7) materialul de construcție a caselor fețelor bisericești și localizarea lor; 8) existența altor indemnizații, suplimentare, pentru cler; 9) alte eventuale construcții ale bisericii; 10) localizarea catedralei; 11) distanța de la cele mai apropiate biserici; 12) existența altei biserici supuse acesteia; 13) existența paraclisurilor în oraș; 14) lista averii, anul întocmirii și locul de păstrare; 15) informații referitoare la condicile de venit; 16) informații referitoare la condicile metriceale; 17) informații despre izvodul de mărturisire; 18) numărul foilor și instituția care a eliberat acest registru.

Conform datelor din acest compartiment, lucrările de construcție a Catedralei Nașterea Domnului din Chișinău au început în anul 1836. A fost zidită din piatră tare, ca și clopotnița, fiind acoperite cu me-

tal; biserica are trei prestoluri: în numele Nașterii Mântuitorului, în numele sfântului Alexandru Nevski, în numele Sfințitului și Făcătorului de minuni Nicolai; altarele nu se încălzesc și este asigurată cu inventar necesar oficierei slujbelor religioase. Conform statelor de personal în parohie au fost confirmați prin ordinul eparhial din 6 martie 1837: protoiereu – 1, chelar – 1, preoți – 3, protodiacon – 1, diaconi – 2, ipodiaconi – 2, psalmiști 2, pălămari – 2, paznici – 3, clopotari – 4, coriști – 24 de persoane. Catedrala nu are pământ în proprietate; un protoiereu și doi preoți au casă proprie de piatră pe pământul orășenesc, chelarul, preotul, protodiaconul, diaconul și trei clopotari închiriază spațiu locativ pe cont propriu; ipodiaconul, psalmistul și coriștii locuiesc în casele Palatului Arhieresc, iar un clopotar și paznicii în camerele de sub clopotniță. Pentru întreținerea preoților și a altor slujitori ai bisericii, prin ordinul din 6 martie 1837, a fost alocată suma de 5900 ruble asigurațiuni, echivalentul a 1685 ruble și 71 ³/₄ copeici în argint, primite anual din vistieria județului Chișinău. Catedrala nu are alte clădiri în proprietate; catedrala este amplasată în orașul Chișinău, unde se află Consistoriul bisericesc și își are reședința arhieresc eparhial; cele mai apropiate biserici de catedrală sunt Sfântul Ilie și Sfântul Haralampie, cu depărtare: prima – o pătrime de verstă și a doua – jumătate de verstă; alte biserici subordonate catedralei nu există; paraclisuri în orașul Chișinău nu există, cu excepția celui cu hramul Acoperemântul Maicii Domnului de pe lângă Casa arhierescă. Inventarierea averii bisericești s-a făcut în 1836 de către secretarul Consistoriului din Chișinău, cu pecetea aceluiași consistoriu; cărțile de cheltuieli și venituri, eliberate de Consistoriul bisericesc de la Chișinău sunt completate; copiile cărților metriceale începând cu anul 1836 sunt în stare bună; cărțile de mărturisire începând cu anul 1837 sunt în bună păstrare. Ultimul punct (18) se referă la numărul de foi scrise și nescrise din această carte și care nu este completat pentru toți anii. Din alte surse pu-

tem preciza că această catedrală a fost sfințită la 15 octombrie 1836 de Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului Dimitrie și preoții din Chișinău, cu participarea locuitorilor orașului. Printre ctitorii catedralei din a doua jumătate a secolului XIX sunt: boieroaicele Ana Străjescu, Elena Gafencu, Sofia Catargi, preotul catedralei Elefteriu Crovețchi, polițistul orașului Alexandru Savițchi și alții (Nestorov, *Pojoga* 1997, 119; *Кульчицкий* 1889, 814-815; *Памятники* 1986, 96).

Compartimentul al doilea prevede informații despre fețele bisericești și familiile lor: vârsta, studiul, anul și locul hirotonirii, alte funcții, obligații, decorații, componența familiei, nivelul, locul și termenul studiilor, îngrijirea părinților la bătrânețe sau în caz de boală și a copiilor după plecarea la studii, gradul de rudenie cu fețele bisericești, dacă a fost judecat sau amendat și din care cauză.

În ultimul compartiment, care dispune de informații pentru anii 1844, 1845 sunt incluse date statistice despre enoriașii acestei biserici pentru fiecare categorie socială.

Conform datelor de personal, în anul 1840 în Catedrala Nașterii Domnului se aflau următorii slujitori: Vasile Vasile Purișchevici, protoiereu; Andrei Grigore Bogoslavschi, chelar, preot; Serghei Anastasie Bandacov, preot; Grigore Teodor Gurschi, preot; Alexandru Mihail Cociubinschi, preot; Grigore Ștefan Prosovschi, protodiacon; Grigore Grigore Slivinschi, diacon; Nichifor Matei Cerneavschi, diacon; Gheorghe Băț, ipodiacon interimar; Anton Ilie Buzilă, ipodiacon interimar; Dumitru Dănilă Gorea, psalmist; Teofan Maxim Crovețchi, psalmist; Timofei Teodor Nagacevschi, pălămar; Platon Onufrie Dubinschi, pălămar; Dumitru Efrem Moșulchevici, paznic; Iosif Mihail Cociubinschi, paznic; Fedot Teodor Figschi, paznic; Ioan Teodor Halupa, clopotar; Gavril Vasile Pozomschi, clopotar; Ștefan Ioan Stelea, clopotar; Iosif Coapov, clopotar; Vasile Lupu Melega, cântăreț; Matei Dumitru Ivanovschi, cântăreț; Ioan Andrei Popovici, cântăreț; Pimen Grigore Proțenco, cântăreț; Afanasie Iacov Ticavschi, cântăreț; Sofronie Maxim Starinschi, cântăreț; Mihail Ioan Pirojinschi, cântăreț; Nicolae Teodor Muntean, cântăreț; Ioan Petrov Safianov, cântăreț; Iacov Maxim Popov, cântăreț; Gheorghe Timofei Averin, cântăreț; Gheorghe Gherașencov, cântăreț; Iacov Vasile Dziubencov, cântăreț; Alexandru Vasile Bratceanschi, cântăreț; Alexandru Zăbrițchi, cântăreț; Ilie Bradu, cântăreț; Constantin Jeinov, cântăreț.

Persoane aflate în întreținere și orfani: Miron Ștefan Gașinschi, fost preot; Parascovia Petrova, soția răposatului preot Victor Purișchevici, fost rector al Seminarului Duhovnicesc din Chișinău; Anastasia Dumitru, soția răposatului Ioan Bolgarov, fiicele lor Elisaveta și Nadejada și care locuiesc la tatăl său în satul Mărcăuți, județul Hotin; Eudochia Velisapova, fostă soție de preot, văduvă; Macrina Pavlovscaia, fostă soție de preot din eparhia Ecaterinoslavului și fiul său Carp, care învață la Seminarul din Chișinău.

Pentru anul 1843 sunt atestate aceleași persoane, cu următoarele modificări: în locul preotului Andrei Grigore Bogoslavschi este numit protoiereu, chelarul Nichifor Ștefan Petrov; în locul paznicului Fedot Teodor Figschi este numit Ioan Coțaga; a fost exclus din listă clopotarul Gavril Vasile Pozomschi, dar au fost numiți în această funcție Nestor Andrei Cupcic și Ioanichie Spiridon Șepțițchi; sunt numiți în funcție de cântăreți Onisifor Dumitru Cotiujschi și Ioan Iosif Crâjanovschi.

Datorită remaniierilor făcute în listele de personal din anul 1844 au apărut: psalmistul Theofan Maxim Crovețchi, iar clopotarul Ștefan Ioan Stelea este numit în funcția de pălămar. De asemenea, din anumite motive pe care nu le cunoaștem, au fost înlocuiți și unii coriști. În rândul persoanelor întreținute au fost incluși: Vasile, fiul răposatului preot Moisei Lisinschi, își făcea studiile la Seminarul Duhovnicesc din Chișinău; văduva Agripina Mihail Cociubinschi, soție de preot din eparhia Kievului; Ioan, fiul răposatului preot Alexandru Dașinschi din județul Balta, gubernia Podolia.

În 1845 personalul catedralei a fost completat cu: pălămarul Diomid Evstafie Vrublețchi, clopotarul Anton Pereteatco, paznicii Zaharia Ciuș, Ioan Șcerbac și Andrei Liza, clopotarul Grigore Andronic. Au fost acceptați înafara statelor de personal Luca Boguțchi, care învață în clasele superioare a seminarului din Chișinău și Mihail Poroșinschi, care învață în clasele medii ale Seminarului Duhovnicesc.

În anul 1848 sunt incluși în liste: chelarul, preot Gheorghe Ioan Postică, protoiereu Ilarion Osip Fialcovschi, preotul Nicolae Zaharia Ceachir, preotul Vasile Ioan Cozachevici, protodiaconul Sava Teselschi, ipodiaconii interimari Alexei Timofeev și Iacob Muranovici, psalmistul, diaconul Dorimedont Zabuzschi, clopotarul Nicolae Theodor Bughelnov, iar regentul corului a devenit preotul Pimen Grigore Proțenco.

În 1850 au mai fost primiți în rândul slujitorilor catedralei preotul Petru Ioan Perojinschi, diaconul Ioan Severinovschi, ipodiatonul Nicolae Crasnopolschi, pălămarul Serghie Rucinov, clopotarii Alexandru Romanovici, Vasile Dobrovolschi, Simeon Dicusară și Andronic Nichitici. Corul era compus din 14 persoane, iar regent a rămas preotul Pimen Grigore Proțenco.

În anul 1851 componența slujitorilor rămâne aceeași. La întreținere erau incluși: Parascheva Petrova, soția răposatului rector al Seminarului Duhovnicec din Chișinău Victor Purișchevici; Anastasia Dumitru, soția răposatului diacon Ioan Bolgarov cu fiicele Elisaveta și Nadejda; Olimpiada, fiica răposatului preot Ilarion Filacovschi; Stefanida Stelea, văduva răposatului pălămar Ștefan Stelea; văduva răposatului clopotar Dumitru Gorea – Maria Ioan.

Manuscrisul prezintă **date biografice** despre personalul acestui sfânt lăcaș. Am considerat util de a selecta cele mai importante informații despre slujitorii catedralei, de la protoiereu până la pălămari, pentru a le oferi celor interesați de trecutul Catedralei Nașterea Domnului din Chișinău.

Protoiereul **Vasile Vasile Purișchevici** s-a născut în gubernia Kiev, fiu de preot, în 1822 și-a făcut studiile la Seminarul Duhovnicec din Kiev, apoi la Academia Teologică din Kiev, unde a urmat cursurile de științe teologice, filosofie, retorică, istoria bisericească, științele fizico-matematice și limbile latină, ebraică, greacă și franceză. După absolvirea cursurilor Academiei din Kiev, în anul 1825 a obținut titlul de candidat, fiind confirmat la 24 decembrie a aceluiași an și repartizat la Seminarul Duhovnicec din Chișinău în funcție de învățător de ebraică și științe fizico-matematice. În anul 1826, la 15 februarie, a fost numit profesor de științe fizico-matematice la pensionul de pe lângă Seminarul de la Chișinău, unde învățau copiii de viță nobilă. În același an, la 4 octombrie, a fost numit bibliotecar la Seminarul din Chișinău. În 1831, la 30 august, Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului Dimitrie l-a transferat în colonia Bolgrad, în Catedrala Schimbarea la Față, în funcție de preot. Pentru vrednică slujire și mai ales pentru merite în activitatea didactică, la 9 septembrie a aceluiași an, i s-a conferit titlul de protoiereu. La 15 octombrie 1831 a fost eliberat la cerere din funcția de profesor și confirmat în funcția de protoiereu la catedrala din Chișinău și blagocin superior al bisericilor din coloniile bulgărești din Basarabia, fiindu-i acordată funcția de

cenzor predicator pentru preoții din coloniile din Ismail și județul Leova. La 19 ianuarie 1836 a fost eliberat din aceste funcții și transferat la catedrala din Chișinău ca protoiereu în state, membru al Consistoriului și deputat din partea clerului în direcția regională pentru justiția penală și civilă. În același an, la 1 august, pentru vrednică slujire este decorat cu Palița, la 23 septembrie este numit blagocin superior în județul Chișinău. La 24 mai 1837 pentru vrednică slujire în aceste funcții i s-a oferit Scufia violetă de catifea, iar la 27 aprilie 1840 pentru merite deosebite în activitățile sale a fost decorat cu camilafca violetă de catifea. Potrivit manuscrisului, în anul 1851 Vasile Purișchevici era în funcția de protoiereu al Catedralei Nașterea Domnului din Chișinău. În anul 1840 familia sa era compusă din: soția Maria Ioan (31 ani); copiii lor: Simeon, care învață în școala duhovnicească județeană (12 ani), Alexandra (7 ani), Maria (6 ani), Mitrofan (4 ani), Venedict (2 ani).

Chelarul preot **Andrei Grigore Bogoslavski**, malorosian, fiu de preot, inițial și-a făcut studiile la Colegiul din Harkov, ulterior a studiat la Academia din Kiev și a învățat teologia, istoria bisericească, retorică, filozofia, matematica, limbile ebraică, greacă și franceză. La 6 octombrie 1833 a fost trecut în treapta de candidat la conferința academică de fosta comisie duhovnicească și numit la Seminarul Duhovnicec de la Chișinău profesor de matematică și de limbă ebraică. La 14 decembrie conducerea seminarului, cu binecuvântarea IPS Dimitrie, Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului a fost numit ajutor de inspector la acest seminar, iar la 9 iulie 1834 conducerea seminarului cu binecuvântarea aceluiași arhiepiscop, l-a numit secretar al conducerii, din care funcții, la cerere, a fost eliberat la 30 noiembrie 1835 și tot în același an, la 25 august, IPS Dimitrie în biserica Acoperământului l-a rânduit diacon, iar la 29 august a fost hirotonit preot. La 5 august al aceluiași an a fost numit chelar la soborul din Chișinău și asistent la Consistoriul Duhovnicec din Chișinău. La 15 ianuarie 1837 a fost eliberat din Consistoriul bisericesc. La 20 iunie 1840 IPS Dimitrie i-a permis folosirea în timpul serviciului divin a bedreniței. Are 33 de ani. Soția lui Maria Ștefan avea în 1840 21 de ani. Copiii: Elena (4 ani), Serghie (3 ani).

Preotul **Serghie Anastasie Bandacov**, născut în Basarabia, malorosian, fiu de preot, inițial a învățat în perioada cuprinsă între 12 octombrie 1823 și până la 14 septembrie 1826 în școala pa-

rohială din Akkerman, iar din acest moment până la 15 septembrie 1831 a studiat la școala parohială județeană din Chișinău. Și-a făcut studiile la Seminarul Duhovnicesc din Chișinău, unde a studiat: teologia, filosofia, fizica, matematica, retorica, istoria bisericească și laică, limbile ebraică, greacă, germană și română. În continuarea studiilor a fost recomandat de administrația seminarului și acceptat de ÎPS Dimitrie în funcția de poștaș, curier în administrația seminarului, funcție îndeplinită în perioada 16 decembrie 1831 - 15 iulie 1837. Fiind recomandat de administrația seminarului și cu permisiunea ÎPS Dimitrie a fost numit la 26 aprilie 1836 ca secretar în administrația seminarului, funcție deținută până la 19 octombrie a aceluiași an. A absolvit cursurile de științe la seminar cu gradul de student. Arhiepiscopul Dimitrie l-a numit la 25 septembrie 1837 în funcția de preot la Catedrala din Chișinău. Conform rezoluției arhiepiscopale a fost numit la 5 noiembrie a aceluiași an deputat și responsabil de treburile orașului Chișinău. La 25 noiembrie 1838 a fost încadrat în activitățile de tutelare cu titlu de preot. În anii 1838, 1839, 1840, 1842 și 1843 a fost inclus în lista membrilor Comitetului de revizie provizoriu, care era responsabil de verificarea rapoartelor economice a Seminarului Duhovnicesc din Chișinău. În 1839 a fost numit secretar al comitetului de construcție, cu statut provizoriu, preocupat de restaurarea clădirilor Seminarului Duhovnicesc. La 24 martie 1840 Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului i-a permis folosirea în timpul serviciului divin a bedreniței, iar la 15 iunie a aceluiași an a fost eliberat din funcția de deputat pe problemele de anchetă al orașului Chișinău, însă a fost numit membru al Consistoriului bisericesc de la Chișinău. La 30 iulie a aceluiași an a fost numit blagocin al județului Chișinău. În 1840 avea vârsta de 31 de ani, soția sa Maria Iacob - 26 de ani, fiica Serafima - 4 ani.

Preotul **Grigore Theodor Gurschi** s-a născut în gubernia Basarabia, fiu de preot, cu studii la Seminarul Duhovnicesc din Chișinău, unde a învățat științe teologice, filosofice, fizico-matematice, retorică, istorie bisericească și civilă, limbile ebraică, greacă, germană, franceză și română, iar la absolvire i s-a conferit gradul II. La 25 octombrie 1835 administrația seminarului, cu aprobarea Arhiepiscopului Dimitrie, a fost trimis în calitate de învățător pentru clasa I-a la școala parohială din Chișinău. La 29 octombrie 1836 a fost numit ajutor de inspector la seminarul din Chișinău, iar la 18 oc-

tombrie a aceluiași an este rânduit de arhiepiscopul Dimitrie preot la Soborul din Chișinău. La 28 iulie 1837, conform recomandării Consistoriului Duhovnicesc și prin confirmarea ÎPS Dimitrie este recomandat și numit în Comisia juridică militară, instituită pe lângă ordinul-gauze din Chișinău în calitate de povățuitor pentru infractori. La 17 mai 1839 a fost numit învățător pentru clasa a II-a a școlii parohiale. Pentru merite în convingerea de a depune jurământul de credință al proprietarilor de peste hotare a fost decorat de ÎPS Dimitrie cu bedrenița la 27 mai 1841 (33 de ani). Familia lui: soția - Ana Vasile (27 de ani); copiii lor: Parascheva (7 ani), Petru (6 ani), Vasile (3 ani).

Preotul **Alexandru Mihail Kociubinski** s-a născut în gubernia Kiev, fiu de preot, a învățat în Seminarul Duhovnicesc de la Chișinău științele teologice, filosofice, fizico-matematice, literatura, istoria religioasă și laică, limbile ebraică, greacă, germană și română. În anul 1835, după absolvirea seminarului, i s-a conferit titlul de student și la 12 iulie a fost numit învățător în clasa a II-a parohială a seminarului. La 23 noiembrie a aceluiași an a fost numit în funcție de bibliotecar și vindea cărți pentru seminar și școala parohială orașenească. La 11 februarie 1837 administrația seminarului împreună cu ÎPS Dimitrie l-au numit ajutor de inspector școlar. În același an, la 2 octombrie, Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului l-a rânduit preot la Catedrala din Chișinău. La 15 mai 1838 este eliberat din funcția de învățător la școala parohială din Chișinău și este numit în calitate de blagocin al județului Chișinău. La 28 ianuarie 1842 este decorat cu bedrenița. În anul 1840 avea 30 de ani; soția sa Elena Luchian (24 de ani) și fiica Capitolina (6 ani).

Chelarul protoieru **Nichifor Stepan Petrov** s-a născut în gubernia Poltava, fiu de ober-ofițer, a învățat la Seminarul Duhovnicesc din Chișinău legea lui Dumnezeu, limbile rusă, greacă și latină, geografia, aritmetica, iar după reorganizare a mai studiat teologia, filosofia și științele fizico-matematice, istoria bisericească și civilă, limbile ebraică, greacă, germană și română. În anul 1829 și-a încheiat studiile la seminar și obține gradul de student. La 24 decembrie 1830 a fost numit învățător de clasa a II-a în școala parohială duhovnicească din Chișinău. La 27 octombrie 1831, după repartizarea Conducerii Academiei din Kiev și la cererea lui, este eliberat din această funcție și la 29 aprilie 1831 a fost primit în tagma duhovnicească, iar la

10 iulie Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului l-a rânduit preot la Catedrala din Chișinău. La 10 octombrie a aceluiași an a primit binecuvântare de la ÎPS să folosească în timpul slujbei scufia neagră. La 2 mai 1832 ÎPS a fost propus în calitate de asistent la Consistoriul Duhovnesc. În perioada mai 1833 – iunie 1836 a îndeplinit funcția de blagocin superior în județul Orhei. De la 27 ianuarie 1833 până la 8 ianuarie 1835 a fost membru al unui consiliu de tutelă a celor săraci cu funcție de duhovnic în Eparhia Chișinăului. Din luna septembrie 1833 până la 2 octombrie 1834, în urma eliberării pe motiv de boală din toate funcțiile a protoiereului Catedralei Victor Purișchevici, a îndeplinit funcția de blagocin al bisericilor din orașul Chișinău și deputat în organele locale ale orașului Chișinău. La 30 iulie 1836 a fost transferat în funcție de paroh la biserica cu hramul Sfântul Gheorghe din Chișinău și în același timp a fost numit profesor de religie la școala județeană pe lângă gimnaziul din Chișinău, iar la 24 octombrie a aceluiași an pentru vrednică slujire a fost rânduit în funcțiile de asistent la Consistoriul bisericesc, blagocin superior al județului Orhei, blagocin al orașului Chișinău și deputat în orașul Chișinău. De asemenea, pentru purtare exemplară și activitate prodigioasă de predicator Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului l-a ridicat la rangul de protoiereu pentru aceeași biserică, are gramotă. Pentru merite deosebite în activitățile menționate mai sus și pentru organizarea și conducerea corului Casei Arhieresti a fost decorat cu scufia violetă de catifea (are 37 ani). Soția – Xenia Theodor (29 ani); copiii: Theodor (12 ani), Dumitru (11 ani), Petru (9 ani), Vera (7 ani), Nicolae (2 ani).

Chelar, protoiereu **Gheorghe Ioan Postică**, s-a născut în Basarabia, fiu de pălămar, și-a făcut studiile la Seminarul Duhovnesc din Chișinău, unde a studiat Sfânta Scriptură, teologie, patristică, filosofie, științe fizico-matematice, istorie biblică, limbile latină, greacă, germană și română. La 15 iulie 1843 a absolvit cursurile seminariale, iar la 13 decembrie a fost numit preot la biserica Sfântul Ilie din Chișinău. Conform rezoluției arie-piscopale, la 3 noiembrie 1845 a fost recomandat preot pentru spitalul orașenesc. La 5 septembrie 1845 a fost decorat cu bedernița, iar la 20 februarie 1847 a fost transferat la Catedrala din Chișinău și la 3 august 1848 a fost numit chelar la această biserică. În anul 1848 avea vârsta de 32 de ani, soția Elisaveta Ioan 22 de ani, fiica Eugenia 4 ani și fiul Vladimir 2 ani.

Protoiereul **Ilarion Osip Fialcovschi**, fiu de preot, a învățat la Seminarul Duhovnesc din

Chișinău filosofia, fizica, matematica, istoria bisericească, limbile ebraică, greacă, franceză și română. După absolvire, la 24 decembrie 1835 a fost rânduit preot la biserica Sfântul Ilie din Chișinău, iar de la 14 mai 1837 a devenit parohul acestei biserici. La 31 mai 1837 a fost transferat la biserica Tuturor Sfinților de la cimitirul orașenesc, iar începând cu 14 iulie 1839 s-a aflat la Catedrala din Akkerman în funcție de protoiereu. Din anul 1841 a fost transferat la Catedrala din Chișinău. A decedat în anul 1851. În anul 1848 era văduv; în familia sa mai erau fiii Mihail (15 ani), Ioan (13 ani), fiica Olimpiada (11 ani).

Preotul **Nicolae Zaharia Ceachir** s-a născut în Basarabia, fiu de preot, a învățat la Seminarul Duhovnesc din Chișinău Sfânta Scriptură, patristica, istoria, arheologia, ermeneutica, logica, retorica, limbile greacă, germană, ebraică și română. După absolvire, în anul 1845 a fost repartizat în calitate de profesor de limba greacă în clasele primare la școala județeană. Ulterior a fost numit profesor de limba latină în clasele superioare ale aceleiași școli. Pentru merite în aceste funcții a primit un premiu bănesc de 118 ruble. La 28 februarie 1847 a fost trecut în funcție de profesor de latină în clasele primare. La 9 martie Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului l-a numit preot pentru biserica Buna Vestire din Chișinău. De la 5 martie 1848 a supliniit funcția de profesor în clasele de latină. De la 1 iunie 1848 a fost transferat de la biserica Buna Vestire la Catedrala Nașterea Domnului din Chișinău. Pentru merite deosebite, la 27 ianuarie 1849, conducerea eparhială i-a acordat recunoștință, iar la 2 septembrie 1849 pentru vrednică slujire i-a încredințat conducerea Seminarului Duhovnesc din Chișinău. Soția sa Maria Theodor în 1850 avea vârsta de 27 de ani, fiica lor Elena 2 ani, iar în anul următor s-a născut fiica Varvara.

Preotul **Vasile Ioan Cozachevici**, malorosian, fiu de preot, a învățat în Seminarul Duhovnesc din Chișinău, unde a studiat Sfânta Scriptură, ermeneutica, patristica, arheologia, istoria, logica, psihologia, fizica, retorica, limbile latină, greacă, germană și română. După absolvirea cursurilor acestui seminar, la 2 decembrie 1845, a fost numit preot la biserica Nașterea Maicii Domnului din Chișinău, iar la 4 martie 1848 a fost transferat la Catedrala Nașterii Domnului din acest oraș. Pentru vrednică slujire, la 18 noiembrie 1849, i s-a acordat bedernița. Soția sa se numea Elisaveta Nestor.

Preotul **Petru Ioan Perojinschi**, malorosian, a învățat la Seminarul Duhovnicesc din Chișinău Sfânta Scriptură, ermeneutica, patristica, arheologia biblică, logica, psihologia, fizica, retorica, istoria biblică, universală și a Bisericii ruse, limbile latină, greacă, germană și română. În perioada 17 iunie 1839 – 1 iunie 1845 a suplinit funcția de curier poștal, iar de la 6 septembrie 1845 a fost repartizat în funcție de învățător pentru clasa a II-a, bibliotecar la școala parohială din Chișinău și ajutor de inspector școlar. La 16 februarie 1845 a fost rânduit preot la biserica cu hramul Sfântii Arhangheli Mihail și Gavriil din Chișinău. Pentru vrednică slujire, la 15 noiembrie 1845, a fost decorat cu bedernița. Începând cu 14 ianuarie 1849 este rânduit ca preot la spitalul militar din Chișinău, iar de la 10 octombrie a aceluiași an a fost transferat la Catedrala Nașterea Domnului din Chișinău. Soția sa Parascheva Theodor și fiul Pavel.

Protodiaconul **Grigore Stepan Prasovski** s-a născut în gubernia Kiev, fiu de preot, a învățat în Seminarul Duhovnicesc din Kiev în clasa filosofie; după absolvirea seminarului, în anul 1830 a intrat în corul de cântăreți al Mitropolitului Kievului, unde s-a aflat până în luna noiembrie 1832, an în care s-a căsătorit fără binecuvântarea conducerii eparhiale cu o tânără care nu era din tagma slujitorilor bisericești, iar drept rezultat a fost exclus din tagma preoților. La 3 august 1833 a fost admis în tagma slujitorilor bisericești de Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului Dimitrie și trimis în corul de cântăreți al Casei Arhieresti. La 14 aprilie 1834 a fost numit diacon pentru paraclisul Acoperământul Maicii Domnului din Chișinău de același arhiepiscop. La 1 mai 1835 a fost numit protodiacon. În anul 1843 avea vârsta de 32 de ani, soția Parascheva Gordei.

Diaconul **Grigore Grigore Slivinschii**, s-a născut în gubernia Herson, provine din mireni, fără studii seminariale. La 19 februarie 1834 a fost primit în tagma duhovnicească și trimis la Catedrala din Chișinău în calitate de diacon, iar la 28 octombrie Dimitrie, Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului, l-a numit psalmist. La 22 iulie 1835 de același a fost numit diacon în biserica Acoperământului Maicii Domnului din Chișinău. La 18 mai 1838 este recomandat de rectorul Seminarului Teologic din Chișinău în funcție de econom al acestei instituții și confirmat de ÎPS Dimitrie. Văduv, în 1843 avea 36 de ani.

Diaconul **Nichifor Matei Cerneavski** s-a născut în gubernia Herson, fiu de diacon, a învățat

la școala duhovnicească județeană. În 1833 la 15 iulie a fost exmatriculat din cauza nereușitei și vârstei înaintate și numit la 19 februarie 1834 pălămar la Catedrala din Chișinău. La 7 septembrie 1835, potrivit rezoluției arhiepiscopului Dimitrie, a fost trimis în corul arhieresc. La 10 noiembrie 1838 a fost numit diacon pentru biserica Sf. Gheorghe din Chișinău. La 4 aprilie 1840 este transferat la Catedrala din Chișinău. În anul 1843 avea 31 de ani, soția Alexandra Petrova, copiii: Laur (21 ani), Liubov (3 ani), Cristina (2 ani).

Ipodiaconul interimar, psalmistul **Gheorghe Băț** s-a născut în Basarabia, fiu de diacon, a învățat în clasa a II-a a școlii parohiale, iar la 9 martie 1835 a fost trimis frate în ascultare la schitul Suruceni. La 23 februarie, conform rezoluției arhieresti, este numit în această funcție. Nu a fost căsătorit și avea în 1843 vârsta de 34 de ani.

Ipodiaconul interimar **Andrei Ilie Buzilă** s-a născut în Basarabia, fiu de preot, fără studii seminariale. La 28 august 1835 a fost numit în calitate de psalmist interimar la Catedrala din Chișinău. La 8 august 1838, la cererea lui, este acceptat frate în ascultare la mănăstirea Dobrușa, cu păstrarea funcției de psalmist. La 4 martie 1839 arhiepiscopul Dimitrie îl consacră în stihari, are gramotă. La 12 martie 1840 este numit ipodiacon.

Ipodiaconul **Dorimedont Zabuzski**, originar din gubernia Kiev, fiu de preot, a învățat la seminar până în clasa V, la 20 noiembrie 1845 a fost numit ipodiacon, soția Maria Dumitru.

Protodiaconul **Sava Teselschi**, fiu de diacon, malorosian, a absolvit școala duhovnicească din Boguslavsk. După absolvirea școlii, la 14 august 1831, a fost repartizat în funcție de diacon în satul Nicolaevca, județul Boguslavsk. La 11 septembrie 1837 a fost numit în funcție de psalmist la Catedrala Sfânta Sofia din Kiev. La 26 octombrie 1847 a fost rânduit de Irinarh Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului în funcție de protodiacon la Catedrala Nașterea Domnului din Chișinău. În anul 1848 avea vârsta de 36 de ani, soția Theodosia – 34 de ani și copiii: Gheorghe – 11 ani, Gavriil – 9 ani, Eudochia – 7 ani, Maria – 3 ani.

Diaconul **Ioan Severinovschi**, fiu de preot, a învățat în școala județeană duhovnicească din Chișinău, iar după absolvire a fost rânduit de Irinarh Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului ca diacon la Catedrala Nașterea Domnului din Chișinău. În anul 1848 avea vârsta de 31 de ani, soția sa Domnica Theodor – 29 de ani, fiul Ioan – 8 ani.

Diaconul **Alexei Timofeev** și-a făcut studiile la școala duhovnicească județeană din Chișinău; la 14 noiembrie 1846 a fost numit ipodiaton intermiar la Catedrala Nașterea Domnului din Chișinău. La 14 octombrie 1848 a fost rânduit în psalmist și în decembrie 1848 este trecut din nou în funcția de ipodiaton la aceeași catedrală. În anul 1848 avea vârsta de 24 de ani, soția Xenia – 21 de ani, fiul Alexei – 2 ani.

Diaconul **Iacob Muranevici**, fiu de preot, a învățat în școala județeană duhovnicească; la 23 iunie 1844 a fost numit diacon în biserica din satul Tuzla; la 7 septembrie 1846 a fost repartizat în biserica Sfântul Nicolai din Otachi, județul Soroca; la 3 octombrie 1846 este rânduit psalmist, iar la 14 octombrie ipodiaton la Catedrala Nașterii Domnului din Chișinău. În anul 1848 avea vârsta de 27 de ani, soția Ana – 21 de ani, fiul Grigore – un an.

Diaconul **Nicolae Crasnopolschi**, fiu de preot; și-a făcut studiile la Seminarul Duhovnesc din Chișinău; după absolvire în anul 1846 a fost repartizat în corul arhieresc; la 17 octombrie 1850 este rânduit diacon la Catedrala Nașterea Domnului din Chișinău. Soția sa Domnica Vasile.

Psalmistul **Dimitrie Daniil Gorea**, s-a născut în Basarabia; fiu de preot, fără studii seminariale. În anul 1836, la 2 septembrie, a fost numit psalmist la Catedrala din Chișinău. În anul 1843 avea vârsta de 27 de ani.

Psalmistul **Theofan Maxim Crovețchi**, născut în Basarabia, fiu de preot. La 16 martie 1836 a fost numit în funcție de diacon pentru biserica cu hramul Sf. Mihail din satul Ianouți din județul Hotin. La 5 iulie 1839 arhiepiscopul Dimitrie I-a trecut în stihari, iar în 1840, la 4 aprilie este numit psalmist la Catedrala din Chișinău, are gramotă, celibatar. În anul 1843 avea vârsta de 30 de ani.

Psalmistul **Ioanichie Spiridon Șeptițchi**, s-a născut în Basarabia, fiu de preot, a învățat în secția superioară a școlii parohiale județene. La 27 mai 1840 a fost repartizat diacon la biserica din Șaba Akkerman, iar la 11 septembrie 1841 a fost repartizat clopotar la Catedrala din Chișinău; devine psalmist la 21 februarie 1845.

Psalmistul **Alexandru Vasile Bratceanschi**, fiu de diacon, a învățat în școala parohială județeană din Privortsk, gubernia Podolia. După absolvirea școlii în 1830 a fost exclus din tagma duhovnicească și a intrat la serviciu în Tribunalul Penal din Podolia. În 1834 a fost eliberat din

această funcție și în 1840 este primit în eparhia Chișinăului în corul de cântăreți. Devine psalmist la 1 august 1845, la vârsta de 31 de ani; soția Alexandra (22 de ani), fiica Ana (4 ani).

Psalmistul **Grigore Andronicov**, fiu de diacon, fără studii seminariale, în iunie 1845 este trecut clopotar iar în anul 1850 este rânduit la această catedrală psalmist, la vârsta de 34 de ani.

Pălămarul **Timofei Theodor Nagacevschi**, s-a născut în Basarabia, fiu de preot, fără studii seminariale. La 6 martie 1836 a fost repartizat la catedrala din Chișinău în funcție de pălămar. La 3 aprilie 1837 Arhiepiscopul Dimitrie I-a făcut stihari, are gramotă și ordin. În anul 1843 avea vârsta de 29 de ani, soția Elena Pavel – 22 de ani.

Pălămarul **Platon Onofrei Dubinschi**, s-a născut în Basarabia, fiu de preot, a învățat în școala parohială județeană. A fost exmatriculat în anul 1833 în legătură cu nereușita și că era de vârstă înaintată. La 28 aprilie 1837 a fost repartizat la Soborul din Chișinău. La 4 martie 1838 este numit stihari, are gramotă și ordin. În anul 1843 avea vârsta de 25 de ani.

Pălămarul **Diomid Evstratie Vrublevschi**, originar din gubernia Podolia, fiu de pălămar, a învățat până în clasa 4 la seminar, după absolvire, în anul 1845, a fost transferat din gubernia Podolia în Basarabia și numit la acest sobor pălămar, 31 de ani, soția Parascheva Gavriil în anul 1845 avea vârsta de 21 de ani.

Pălămarul **Serghe Rucinov**, fiu de preot, fără studii seminariale, la 23 martie 1845 a fost numit clopotar la Catedrala Nașterea Domnului din Chișinău, iar la 1 aprilie este numit pălămar la această biserică.

Manuscrisul identificat printre cărțile mănăstirii Ciuflea din Chișinău oferă informații inedite despre slujitorii Catedralei Nașterea Domnului din acest oraș, din care constatăm că majoritatea reprezentanților clerului nu erau băștinași, dar proveneau din guberniile Kiev, Podolia și Herson. Erau acceptați dintre băștinași doar cei care cunoșteau suficient de bine limba rusă, pentru că serviciile divine în acest sfânt lăcaș erau oficiate în limba rusă. Moldovenii erau acceptați, în special, în funcție de clopotari, coriști și paznici. Primul protoiereu al catedralei a fost Vasile Purișchevici, originar din gubernia Kiev, fiu de preot, absolvent al Academiei Teologice din Kiev, care începând cu

15 octombrie 1831 a fost numit în funcția de protoiereu la Vechiul Sobor din Chișinău, iar după sfințirea noii catedrale a fost transferat în aceeași funcție la acest lăcaș. Manuscrisul oferă informații prețioase despre: chelarul protoiereu Nichifor Petrov, născut în gubernia Poltava, fiu de oberofițer, a învățat la Seminarul Duhovnesc din Chișinău; preotul Grigore Gurschi, originar din gubernia Basarabia, fiu de preot, studii la Seminarul Duhovnesc din Chișinău; preotul Serghie Bandacov, născut în Basarabia, fiu de preot, cu studii seminariale; preotul Alexandru Kociubinschi, născut în gubernia Kiev, fiu de preot, a învățat în Seminarul Duhovnesc de la Chișinău; protodiaconul Grigore Prosovschi, născut în gubernia Kiev, fiu de preot, cu studii la Seminarul Duhovnesc din Kiev; diaconul Grigore Slivin-

schî, născut în gubernia Herson, fără studii seminariale; diaconul Nichifor Cerneavschi, născut în gubernia Herson, fiu de diacon, a învățat la școala duhovnicească județeană; ipodiatonul interimar, psalmistul Gheorghe Băț, născut în Basarabia, fiu de diacon, a învățat în clasa a II-a a școlii parohiale; ipodiatonul interimar Andrei Buzilă, născut în Basarabia, fiu de preot, fără studii seminariale; psalmistul Dimitrie Gorea, născut în Basarabia, fiu de preot, fără studii seminariale; psalmistul Theofan Crovețci, născut în Basarabia, fiu de preot; pălămarul Timofei Nagacevschi, născut în Basarabia, fiu de preot, fără studii seminariale; pălămarul Platon Dubinschi, născut în Basarabia, fiu de preot, a învățat în școala parohială județeană. De asemenea, există informații inedite despre personalul auxiliar și coriștii acestei catedrale.

Bibliografie

- Nesterov, Pojoga 1997:** T. Nesterov, N. Pojoga, Catedrala Nașterea Domnului din Chișinău. In: (Ed. Iu. Colesnic) Chișinău. Enciclopedie (Chișinău 1997), 118-119.
- Кульчицкий 1889:** С. Кульчицкий, Кишиневский Кафедральный соборъ. В сб.: КЕВ, №19 (Кишинев 1889), 804-815.
- Памятники 1986:** Памятники архитектуры Молдавии (XIV - начало XX века). Автор текста и составитель Я.Н. Тарас (Кишинев 1986).

A manuscript about clergymen of the Nativity Cathedral in Chișinău during 1840-1851

Abstract

In the library of the Monastery of Saint Theodore Tyron in Chisinau we found a manuscript entitled "Register of the Clergy of the Nativity Cathedral in Chisinau", which contains a lot of information about the clergymen of the cathedral during 1840-1851. The manuscript is written in Russian and covers 1840, 1843, 1844, 1845, 1848, 1850, and 1851. Based on these data, we find that most of the representatives of the clergy of the Nativity Cathedral were not local people, but came from Kiev, Podolia, and Kherson provinces of the Russian Empire. Of the local natives there were accepted only those who knew Russian well enough, because church services in this temple were held only in Russian.

Рукопись о церковнослужителях кишиневского Кафедрального собора Рождества Христова в период 1840-1851 гг.

Резюме

В библиотеке монастыря Чуфля в Кишиневе была обнаружена рукопись под названием *Клировые ведомости Кафедрального собора Рождества Христова г. Кишинева*, в которой содержится довольно много информации о церковнослужителях этого собора в период 1840-1851 годов. Рукопись написана на русском языке и охватывает 1840, 1843, 1844, 1845, 1848, 1850, 1851 гг. Исходя из этих сведений, большинство церковнослужителей храма являлись выходцами из Киевской, Подольской и Херсонской губерний Российской империи. Уроженцы Бессарабии представляли меньшинство среди священнослужителей, и это явление объясняется тем, что имперские власти, вместе с церковными, к этому времени уже приступили к русификации Бессарабии. Представители местного населения занимали менее значимые посты в кафедральном соборе: звонари, певчие и сторожа.

24.01.2013

Dr. Igor Cereteu, Institutul de Istorie, Stat și Drept al AȘM, 31 August 1989, 82, MD-2012 Chișinău, Republica Moldova